

Kronika Związkowa P Z K O
Polski Związek Kulturalno-Oświatowy

R O K : 1 9 5 3

Sytuacja społeczno-polityczna .

=====

Rok 1953 był już ostatnim, piątym rokiem realizacji zadań gospodarczych, wytyczonych przez pierwszy pięcioletni plan gospodarczy. Poprzedni rok wykazał pomyślną realizację wszystkich niemal zadań, stąd też w roku 1953 wszystkie siły skierowano na pomyślne zakończenie całej gospodarczej pięcioletki.

W tym celu wykorzystano rozwinięty w ubiegłym roku w zakładach pracy żywiolowy ruch współzawodnictwa pracy, ujęto go w normy jednolite i prawne. W tym celu wydane zostały specjalne uchwały z dnia 27.I.53 rządu w sprawie ogólnopaństwowego - współzawodnictwa pracy i ustalone zostały nagrody za zwycięstwo w tym ruchu w danym kwartale produkcyjnym za pomocą tzw. czerwonych sztandarów rządu, ministerstw i Rady Związków Zawodowych.

Rok 1953 był jednak również rokiem zgonu Józefa Wissarionowicza Stalina, naczelnego męża stanu Związku Radzieckiego /5.3.1953/ oraz naszego pierwszego robotniczego prezydenta Klementa Gottwalda /14 marca 1953/. Nowym prezydentem został wybrany Antonin Zápotocký /21.3.1953/, który po swym wyborze ogłosił szeroko zakrojoną amnestię. Doszło też w tym roku dwukrotnie do zmian w składzie rządu i organizacji ministerstw.

W dniach 4.-5.9.1953 nastąpiło zniesienie funkcji przewodniczącego KSČ, a zaprowadzenie funkcji I-sekretarza, którym wybrano tuł. Novotného.

Dnia 30 maja 1953 Zgromadzenie Narodowe uchwaliło ustawę o reformie walutowej, zniesienie kart żywnościowych i towary przemysłowe. Wymiana była przeprowadzona w stosunku 1 : 5 ze stopniowym podwyższeniem do 1.50 Kčs.

Najważniejszym zarządzeniem była bezwzględnie ustawa o reformie walutowej i wymiana pieniędzy w pierwszych dniach czerwca 1953 oraz obniżka cen detalicznych od 1 października.1953.

Ruch w obronie pokoju nie ustawał w roku 1953. Odbył się II-Czeskosłowacki Kongres Obronców Pokoju w Pradze /w dniach 17 i 18.1.1953/, podczas obrad Komitetu Czeskosłowackich Obronców Pokoju w Pradze /8.9.1953/ udzielono 7 pierwszych "czeskosłowackich nagród pokoju". Dalejszy Zjazd Obronców Pokoju odbył się dnia 11 października 1953 również w Pradze.-

Najważniejszym osiągnięciem ogólnościatowego ruchu w obro- nie pokoju było doprowadzenie do rozejmu w Korei. Dnia 27 lipca 1953 przed południem zostało podpisane w Panmundżonie porozu- mienie w sprawie zawieszenia broni i zaprzestanie kroków wojen- nych. Stało się tak po trzech latach bohaterskiej obrony ludu koreańskiego i po dwu latach przeciągających się stale bez- owocnie rokowań rozejmowych.

Rok 1953 był dalszym rokiem rozbudowy nowego osiedla - a przede wszystkim wielkiego szpitala w Karwinie IV - Raju /w 1953 r. dokonczono betonowanie konstrukcji nośnej szpitala/, dalszej rozbudowy osiedla w Karwinie VI-Stalingradzie.

Dnia 1.5.1953 uruchomiono w Pradze pierwszą czesko - słowacką telewizyjną stację nadawczą na najwyższym punkcie w Pradze tj. na wieży na Petříně.- Miała ona mały zasięg, bo zaledwie 30 km.

Dnia 31.12.1953r.zaczęła wysyłanie stacja telewizyjna w Ostrawie.

Powiatowe Zjazdy P Z K O .

--Cz.-Cieszyn.

II Powiatowy Zjazd PZKO w powiecie czesko-cieszyńskim odbył się dnia 22 lutego 1953. Na zagajenie chór "Harfa" od- śpiewał kilka pieśni. Sekretarz powiatowy PZKO Henryk Szmeja odczytał referat sprawozdawczy, z którego między innymi wynikało, że zamiast 6 000 godz.deklarowanych w zobowiązaniu z poprzed- niego Zjazdu odpracowano 90 866 godzin w czynie społecznym. W powiecie czeskocieszyńskim pracowały w roku sprawozdawczym /1952/ - 43 zespoły z 700 członkami. Z nich było 16 zespołów śpiewaczych, 18 teatralnych, 7 tanecznych i 1 regionalny.

Wybrano nowy zarząd na czele z Władysławem Milerskim jako prezesem i sekretarzem Józefem Wentułą z Bystrzycy - /dotychczasowym referentem wychowania fizycznego w PRS/. Podsumowania Zjazdu dokonał okręgowy referent oświatowy - Karol Rzyman. /1/

Bogumin.

II Powiatowy Zjazd PZKO w powiecie bogumińskim /ostrawskim/ odbył się również dnia 22 lutego 1953 w obecności 100 delegatów z 110 zaproszonych. Program kulturalny wykonał powiatowy chór męski. Za ZG PZKO byli obecni sekretarz ZG tow.Em.Pietrus, wiceprezes Jan Přibula i Paweł Trombik. Poza tym byli przed- stawiciele Huty bogumińskiej, przedstawiciele PZ PZKO w Kar- winie i Cz.Cieszynie. Referat sprawozdawczy wygłosił sekretarz powiatowy Alfred Kocur. /2/

Karwine.

II Powiatowy Zjazd PZKO w powiecie karwińskim odbył się w niedzielę, dnia 1 marca 1953 w sali domu "Praca" w Karwinie II przy obecności 232 delegatów i gości, między którymi znajdowali się: główny sekretarz PK KPC tow. Žinčík, sekretarz PK FN - tow.Staniček, delegat ZG PZKO tow.Jan Přibula, ZP PZKO Bogumin, tow. Alfred Kocur, Teofil Curzydło oraz przedstawiciel konsu- latu RP w Ostrawie.

Zjazd zagał Adolf Kubeczka, program kulturalny wykonali zespoły: pionierski ze szkoły średniej z Karwiny II-Henryk, chór męski "Echo" z Karwiny II oraz recytator Tadeusz Chrzęszcz. Referat sprawozdawczy wygłosił sekretarz powiatowy PZKO tow. Bogumił Goj.- Z niego wynikało, że odpracowano w roku sprawozdawczym 157 300 godzin czyli trzykrotnie przekroczono zobowiązanie podjęte na poprzednim Zjeździe.

Na czele nowego zarządu stanął tow. Ernest Sembol jako prezes i Bogumił Goj jako sekretarz polityczny. /3/

III Krajowy Zjazd Delegatów P Z K O.

Stale odsuwany termin dalszego Zjazdu, który miał się już odbyć w ubiegłym roku kalendarzowym oraz dalsze nieporozumienia i starcia na łonie Zarządu Głównego, zwłaszcza w stosunku do sekretarza politycznego tow. Emanuela Pietrusa, który nie respektował uchwał organu wybieralnego doszło w końcu do odwołania przez władze partyjne tow. Emanuela Pietrusa ze stanowiska sekretarza polit. ZG PZKO i powołanie na to stanowisko tymczasowo tow. Bogumiła Goja, sekretarza powiatowego ZP PZKO w Karwinie. Po przygotowaniach, przeprowadzonych w bardzo przyspieszonym tempie, zwołany został III Zjazd na niedzielę, dnia 3 maja 1953. Ponieważ jednak w związku z przesunięciami dni wolnych i roboczych - niedziela stała się dniem roboczym, termin Zjazdu przesunięto na poprzednią sobotę.

III Krajowy Zjazd Delegatów PZKO odbył się więc w sobotę, dnia 2 maja 1953 o 9-tej godz. przed południem w sali hotelu "Piast" w Cz. Cieszynie. Obecnych było 276 delegatów Kół oraz licznych gości jak np. Steńko Stefan /poseł do Słowackiej Rady Narodowej/ i Juraj Minczicz /sekretarz Ukraińskiego Związku Pracujących z Preszowa/, tow. Černík /za OK KPC w Ostrawie/, tow. Boh. Bělovský /sekretarz PK KPC w Cz. Cieszynie/, ob. Helena Wróblewska /reżyserka Teatru Narodowego w Warszawie - gościnnie reżyserująca w Scenie Polskiej/, ob. Prachák /laureat nagrody państwowej/, ob. Havel i Smolik /ostrawscy literaci/, ob. Wałach, /przewodniczący PRN/ i Łabudek z Cz. Cieszyna, ob. Wojnar Jan - /sekretarz KV ČSM/, ob. Petřík /przewodn. OK ČSM/ i inni.

Program kulturalny wykonali zespoły Wyższej Szkoły Gospodarczej z Cz. Cieszyna. Zjazd zagał tow. Paweł Kohut, referat sprawozdawczy wygłosił tymś. sekretarz polityczny ZG PZKO - tow. Bogumił Goj. Omówił w nim powody stagnacji pracy związkowej w ostatnim okresie czasu, jak wspomniane nieporozumienie w naczelnym organie związkowym, a także liczne zmiany personalne w sekretariacie /np. w okresie minionego roku 5 razy zmienił się referent kulturalno - oświatowy/. Stan liczbowy Związku przedstawiał się następująco:

Powiat czeskocieszyński posiada 48 kół z 5 503 członkami, którzy w r. 1952 odpracowali 90 866 godzin w czynie społecznym. Pracuje w nim 18 zespołów śpiewaczych, 18 teatralnych, 7 tanecznych, ~~14 zespołów żeńskich~~ - 2 trío żeńskie i 1 zespół regionalny.

Powiat karwiński skupia w 26 Kołach 6 980 członków, którzy odpracowali w ub. roku 157 323 godzin w czynie społecznym. Pracuje w nim 23 zespołów śpiewaczych, 18 teatralnych, 7 tanecznych, 14 zespołów żeńskich, 2 zespoły muzyczne, 1 recytacyjny oraz zespół solistów.-

Powiat bogumiński /ostrawski/ zrzesza 7 Kół, skupiających 1 150 członków, którzy odpracowali 25 650 godzin w czynie społecznym. Pracuje tu 10 zespołów, z tego 4 śpiewacze i 6 teatralnych.

Po dłuższej i bogatej dyskusji odbyły się wybory nowego zarządu głównego. Wybory odbyły się przez głosowanie na pojedyncze osoby. Nowym prezesem ZG PZKO został wybrany Józef Mrózek, powiatowy inspektor szkolny, sekretarzem Bogumił Goj.

Podsumowanie obrań Zjazdu dokonał okręgowy inspektor oświatowy tow. Karol Rzyman i Zjazd zakończono odśpiewaniem "Międzynarodówki".

III Zjazd PZKO cechował charakter bardzo uroczysty, co odbijało się również w dyskusji, gdy dyskutanci wyrażali swe myśli poważnie, treściwie i zwięźle. Po raz pierwszy przybyła na Zjazd delegacja ukraińska związku pracujących z Preszowa. Brakło wszakże też zaproszonych przedstawicieli węgierskiego "Csemadoku" z Bratysławy. Po raz pierwszy też czynną była redakcja "Gazetki Zjazdowej", której wydano 6 numerów. Komentowały one na żywo przebieg Zjazdu i uwagi delegatów. Gazetka była więc żywym odbiciem atmosfery zjazdowej. Bogata była też dyskusja, w której wzięło udział 26 delegatów.

III Zjazd był zjazdem znamionującym wieli przełom w dotychczasowej pracy związku /stąd czasem nazwa "Zjazd przełomowy"/ przez podjęcie odpowiednich uchwał i nowego statutu. Wykazał zarazem dobitnie, że społeczeństwo polskie jest społeczeństwem moralnie zdrowym, że potrafi się rozprawić z każdą chorobą własnego organizmu i wypalić, gdy tego trzeba, nawet "gorącym żelazem raka z własnego ciała".

Polski Związek Kulturalno-Oświatowy został uznany przez Centralny Komitet Frontu Narodowego w Pradze jako organizacja masowa, stąd też III Zjazd zobowiązał Zarząd Główny do ścisłego przestrzegania i realizowania uchwał partii i rządu. /4/

III Zarząd Główny PZKO w Cz.Cieszynie.

=====

Na III Zjeździe delegatów PZKO dokonano wyboru nowych władz naczelnych. Do nowego ZG PZKO wybrano 30 członków i 8 zastępców. Poza wspomnianymi już naczelnymi członkami prezesem Józefem - Mrózkiem i sekretarzem Bogumiłem Gojem zostali wybrani /wg. spisu alfabetycznego/ :

B i g a j Karol, maszynista, Sucha Górna 437,
B u g d o l Józef, mistrz odlewniczy, Bogumin IV, 479,
G a w e ł Alojzy, górnik, Orłowa II, 560,
G ą s i o r e k Karol, górnik, Orłowa II, 570,
G ą s i o r o w a Wanda, Karwina I, Piwowerska 4,
G ó r n i a k ó w n a Stanisława /czł.prezydium,
- nauczycielka, Lutynia Dolna 267,
C h y b i d z i u r a Józef, inżynier rolny, Cz.Cieszyn,
- ul.Gottwalda 14,
J a s i c z e k Henryk /II wiceprzewodniczący/, redaktor
- "Głosu Ludu", Cz.Cieszyn, ul.Belojanisa 20,
J o s i e k Paweł, pracownik PZKO, Cz.Cieszyn, ul.Kolejowa,
K i s z a Karol, sztygar, Żywocice 70,
K o w a l c z y k o w a Zofia /czł.prezydium/, biblio-
- tekarka, Trzynieć, ul.Havličkova 322

W związku ze zmianą J. Mrózka w Zarząd Główny PZKO
telegraficznie kondolujemy w następującej brzmieniu :

K o c u r Alfred, /czł.prezidium/, dyrektor szkoły,
- Bogumin II, ul.Masarykowa 36,
K o h u t Paweł, urzędnik, Trzyniec V-Łyżbice,
K u b i s z Paweł /czł.prezidium/ redaktor "Zwrotu",
- Trzyniec III, 437,
M a m o Ń Stefan /czł.prezidium/, dyrektor szkoły,
- Mosty -Szańce 500,
M a r t y n e k Alojzy, kierownik KP, Mosty k.Jabłonkowa,
M i k u ł a Alfons, sztygar, Olbrachcice 235,
M o l e n d a Rudolf, kontroler, Karwina II, ul.Cihelni 587,
P o d e s z f a Franciszek, rachunkowy, Bogumin II, 7,
P r i b u ł a Jan, I-wiceprzewodniczący/,dyr.szkoły,
- Stonawa 147,
P s z c z ó ł k a Paweł, nauczyciel, Bogumin I, 119,
R z y m a n Karol, kraj.inspektor oświat., Orłowa-Poręba,
S t e b e l Józef, nauczyciel, Trzyniec V, 182,
S z t u ł a Leon, /czł.prezidium/, słodownik, Karwina II,
- ul.Masarykowa 136,
S z u r m a n Jan, /czł.prezidium/, redaktor pisma -
" Trzyniecki hutnik", Cz, Cieszyn,
ul.Moskiewska 15,
W ł o s o k Franciszek, górnik, Cierlicko Dolne 101,
Z o l i c h Jan, redaktor " Głosu Ludu", Karwina II, 1411,
Z o n i o w a Helena, pracowniczka PZKO, Łąki n/Olzą 244.

Zastępcami członków Zarządu Głównego zostali wybrani:

C z e r n e r Karol, emerytowany górnik, Karwina II,
- ul.Bezrucza,
K r z a n Jan, redaktor "Głosu Ludu", Karwina II, ul.Nerudy,
K r z y s t e k Konstanty, pracownik PZKO, Bogumin IV,
- ul. 1-Maja 305,
Ł a b a j Paweł, nauczyciel, Trzyniec V, 32,
M i k u ł a Franciszek, robotnik, Trzyniec V, 134,
M i l e r s k i Władysław, dyr.szkoły, Cz.Cieszyn,
- m. Trzyniec V, 131,
P a ł k a Władysław, referent kadr, Bogumin II,
- ul.Svatopl.Cecha,
T r o m b i k Paweł, poseł do ZN, Czeski Cieszyn,
- ul.Fabryczna 71.

K o m i s j a R e w i z y j n a - Jej członkami zostali
- wybrani :

B a j g e r Ludwik, rachunkowy, Karwina II,
B r a n n y Franciszek, rachunkowy, Cz.Cieszyn,
C i e n c i a ł a Paweł, rachunkowy, Bystrzyca,
C u r z y d ł o Teofil, rachunkowy, Bogumin II,
S z a r o w s k i Franciszek, referent, Orłowa - Łazy,

P r a c a Z a r z ą d u G ł ó w n e g o .

Telegramy kondolencyjne.

W związku ze zgonem J.W.Stalina wysłał Zarząd Główny PZKO
telegramy kondolencyjne w następującym brzmieniu :

Do Ambasady ZSRR w Pradze:

"W tej chwili, kiedy narody Związku Radzieckiego okryte żałobą po stracie genialnego wodza - nieśmiertelnego przywódcy całej postępowej ludzkości J.W. Stalina składają ślubowanie wierności jego wiekopomnemu dziełu, przesyłamy Ambasadzie Związku Radzieckiego w Pradze wyrazy najszczerzego głębokiego współczucia z powodu nagłego zgonu generalissimusa J.W. Stalina, którego dokonane dzieło żyć będzie wiecznie.

Niech wyrazy naszego współczucia zostaną przyjęte również jako wierne ślubowanie wszystkich postępowych Polaków, obywateli czechosłowackich, tej właśnie sprawie, której całej swe życie poświęcili Lenin i Stalin. Niech będą one wyrażeniem gorącej i wiernej przyjaźni, a zarazem niezłomnego braterstwa, jakie żywimy do Związku Radzieckiego i jego narodów, do nieśmiertelnej idei Stalina, który nauczył kochać się i szanować wzajemnie.

Przykazań jego strzec będziemy wiernie !"

- Zarząd Główny Polskiego Związku Kulturalno -
Oświatowego w Czechosłowacji, Cz. Cieszyn.

Do Komitetu Centralnego KPC w Pradze:

" Zarząd Główny Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji przesyła na ręce KC KPC wyrazy głębokiego współczucia z powodu zgonu wielkiego geniusza całej postępowej ludzkości, niezłomnego obrońcy pokoju i największego przyjaciela naszej republiki - towarzysza J.W. Stalina.

Chyląc w smutku swe czoła nad niepowetowaną stratą, jaką poniósł świat cały, zapewniamy równocześnie CK KPC, że wszyscy postępowi Polacy, obywatele Republiki Czechosłowackiej, strzec będą wiernie tych idei i wskazań, które w spadku pozostawili im Lenin i Stalin i których wyrazicielem u nas jest tow. Klement Gottwald i Komunistyczna Partia Czechosłowacji."

- Polski Związek Kulturalno - Oświatowy
w Czechosłowacji, Cz. Cieszyn.

Na wieść zaś o zgonie prezydenta republiki tow. Klementa Gottwalda reagował ZG PZKO telegramami następującej treści:

Do Komitetu Centralnego KPC w Pradze:

"Głęboko wzruszeni i przejęci smutkiem składamy w imieniu polskiej ludności pracującej wyrazy głębokiego i szczerego współczucia nad stratą naszego drogiego przewodniczącego Komunistycznej Partii Czechosłowacji i prezydenta naszego państwa towarzysza Klementa Gottwalda.

My, ludność polska w Czechosłowacji, ślubujemy, że pozostaniemy wierni Jego wskazaniom, walcząc o uskutecznienie wielkich ideałów pokoju i socjalizmu."

- Zarząd Główny Polskiego Związku
Kulturalno - Oświatowego w Czechosłowacji.

Do Rządu Republiki Czechosłowackiej w Pradze:

"Wstrząśnięci głęboko niepowetowaną stratą nieodżałowanego prezydenta naszego państwa i przewodniczącego naszej Komunistycznej Partii Czechosłowacji towarzysza Klementa Gottwalda ślemy w imieniu ludności polskiej w Czechosłowacji wyrazy głębokiego i szczerzego współczucia.

Ślubujemy, przejęci powagą chwili, że stać będziemy zawsze i wszędzie na straży Jego dzieła i Jego myśli."

- Zarząd Główny Polskiego Związku
Kulturalno - Oświatowego w Czechosłowacji.-

T e l e g r a m g r a t u l a c y j n y .

Z okazji wyboru prezydentem państwa tow. Antoniego Zápotockiego Zarząd Główny PZKO wysłał na jego ręce telegram następującej treści :

Szanowny Panie Prezydencie !

"Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Cz. Cieszyńskie wyrażając szczerze uczucia obywateli czechosłowackich narodowości polskiej, zamieszkających na terenie Śląska Cieszyńskiego, składają tą drogą najserdeczniejsze powinszowania z okazji wyboru tak szlachetnego syna czechosłowackiej klasy robotniczej na prezydenta Republiki Czechosłowackiej.

W tej uroczystej chwili Polacy w Czechosłowacji przyrzekają spełnić ofiarnie i szczerze wszystkie obowiązki wypływające z uchwał Partii i Rządu, wiedząc, że w ten sposób w miarę swoich sił pomagają budować socjalizm w naszej ojczyźnie."

- Zarząd Główny Polskiego Związku
Kulturalno - Oświatowego w Czechosłowacji.

K o n k u r s l i t e r a c k i P Z K O .

Zarząd Główny PZKO wraz z Sekcją Literacko - Artystyczną /SLA/ ogłosił w styczniowym numerze "Zwrotu" konkurs literacki na utwór powieściowy, tom poezji, sztukę teatralną lub kukiełkową, widowisko świetlicowe, zbiór śląskich przypowieści ludowych, wspomnienia i pamiątniki górników, hutników i chłopów lub wszelki inny rodzaj utworu literackiego lub literackich prac samorodnych. Na konkurs można było również przysłać prace o charakterze terenowych badań naukowych, historycznych czy językoznawczych.- Termin nadsyłania prac wyznaczono na dzień 30 września 1953. Na podstawie uchwały prezydium ZG PZKO z 7.7.1953 przedłużono termin nadsyłania prac do 15 listopada 1953, o ile chodziło o sztuki sceniczne i utwory powieściowe. Prace o innym charakterze trzeba było oddać do wyznaczonego poprzednio terminu, tj. do dnia 30 września 1953.

Na konkurs ten wpłynęło do chwili zamknięcia /15 listopada 1953/- 20 prac.

Prezydium ZG PZKO na swym posiedzeniu w dniu 27 października 1953r. postanowiło nie ogłaszać w bieżącym roku wyników konkursu Literackiego PZKO 1953 - z powodów od niego niezależnych. Postanowiło więc przedłużyć Konkurs Literacki do 30 czerwca 1954 i połączyć zarazem kwoty przeznaczone na nagrody w bieżącym roku /30 tysięcy KŁs/ i przyszłym /w tej samej wysokości/. Prace dostarczone na konkurs do 15 listopada 1953 zostaną rozpatrzone łącznie z pracami, które wpłyną do 30 czerwca 1954. /6/

K o n k u r s n a t e k s t y p i e ś n i - m a s o w e j

Również w styczniowym numerze "Zwrotu" Zarząd Główny PZKO rozpisał konkurs na teksty pieśni masowej o tematyce współczesnej, nastroju optymistycznym i bojowym dostosowanej do warunków życia w kraju ostrawsko-śląskim. Teksty miały służyć jako podkład do muzycznego opracowania pieśni masowej. Powinny były zawierać przynajmniej dwie zwrotki czterowersowe a najwyżej 5 zwrotek /20 wierszy/. Termin nadsyłania prac wyznaczony był do dnia 15 marca 1953.

Na konkurs ten nadesłano łącznie 50 prac. Jury tego konkursu w składzie: prof. Jan Gawlas, dyrektor szkoły, Władysław Milerski, nauczyciel, Gustaw Słowik, okręgowy insp. oświatowy - Karol Rzymian - postanowiło przyznać trzy różne kategorie nagród za wyróżnionych 9 prac:

a/ Trzy równorzędne nagrody po 2 500 KŁs każda:

1/ Tadeuszowi Chrzęszczowi, Stonawa 130, za utwór "Piosenka kraju, gdzie...." - godło "Barykada".

2/ Karolowi Heczce, Jabłonków 521, za utwór "Hymn Czesko-śląskiego Związku Młodzieży - godło "Samotny".

3/ Gustawowi Przeczkowi, Trzyniec 636, za utwór "Pieśń o nowej wsi" - godło "Szerokie łany".

b/ W drugiej kategorii równorzędnych nagród po 1.500 KŁs każda:

1/ Pawłowi Kubiszowi, Trzyniec III, 437 za utwór "To my ten lud" - godło "Szumbark".

2/ Józefowi Ondruszowi, Karwina III, 389 za utwór - "Przyszłość młodych" - godło "Hania".

3/ Henrykowi Tomenkowi, Trzyniec VI, 224 - za utwór - "Pieśń spółdzielców" - godło "Step".

c/ W trzeciej kategorii równorzędnych nagród po 1 000 KŁs każda:

1/ Józefowi Krzywoniowi, Czeski Cieszyn, ul. Gottwalda 1, za utwór "Pieśń śląska" - godło "Pieśń śląska".

2/ Gustawowi Przeczkowi, Trzyniec 636, za utwór "Zwycięska młodość" - godło "Goździk".

3/ Gustawowi Przeczkowi, Trzyniec 636, za utwór "Pieśń - hutników" - godło "Marten".

Teksty nagrodzonych pieśni masowych brzmiały:

Godło "Barykada" - Piosenka kraju, gdzie

Miłość ojczyzny płonie gwiazdami na wieżach.

Kamienne złoto wytryska wulkanem....!

Tysiące ramion pięścią olbrzymą uderza....!

Jak pług postępu, rwiemy podziemia kombajnem.

Ref./ Dudni Bogumin, dymi Karwina,
Trzyniec po groniach dymy rozpina...
Spółdzielcze łany złocą się wokół...
Ludzie i ziemia walczą o pokój!

Siła pokoju łaną na niebie się pieni
Bulgocze słońcem, zakuta w Martenie.
Wytopów rzeką, wrogom naprzeciw idziemy!
Potęgę naszą, głosem stalowym, niech brzęknie!

Ref./ Dudni Bogumin itd.

Wola współpracy łanem szerokim się złoci...
Przesady gniją na miedzach, pod skibą...
Uśmiechem ludzi, ciężkie kłaniają się kłosa...
Po lepsze jutro, ławą traktory już idą.

Ref. Dudni Bogumin itd.

Godło "Samotny" Hymn Czeskosłowackiego Związku Młodzieży.

Złączeni w jedno bratnie ognisko
Naprzód wytrwale zdążamy!
Wspólnota hasłem, cel nasz już blisko
Zetrzeć się wrogom nie damy !

Refr.: Niech żyje Czezetem
Niech przyjaźń, zgoda
Do walki z każdym złem
Nam siły doda !

Czy w rytmie maszyn, czy z piórem w rękę,
Gmach dobrobytu wznosimy.
Ufni w swe siły, bez cienia lęku,
Twardo jak granit stoimy.

Refr. Niech żyje itd.

Choć wrogie siły w dzikim zapale
Nową pożogę gotują,
Czezetemowcy śmiało, wytrwale,
Jutro świetlane budują.

Refr. Niech żyje itd.

Godło "Szerokie łany" Pieśń o nowej wsi.

Szerokie łany - oddech szeroki,
Szczęście rozkwita jak polny kwiat.
Szerokie łany jak sięgniesz okiem,
Zabłyśło słońce do mrocznych chat.

Refr.: Już traktor zbudził ze snu wieś,
Sąsiedzkich waśni miedzę zaorał.
Zanuśmy głośno nową pieśń,
Na nowe żniwo przyszła pora.

Spółdzielcze łany chlebem pachnące,
Przyszłe swe szczęście buduje chłop.
Dla wszystkich złote przyswieca słońce,
Wyrwyj kłakol, usuwaj zło.

Refr. Już traktor zbudził itd.

Godło "Szumbark" To my ten lud!

To my ten lud, to my ten kraj,
Z burzy, nawałnic... wyrosły świat!
Cieszyński szlak... w czerwieni maj,
Z węgla Karwiny wykuta stal!
Refr.: Naprzód szeregi grzmi pieśń radosna,
Nasze jest szczęście, triumf i wiosna!

To z Trzyńca stal z Karwiny żar
Płomieniem dumy wbiega do żył.
Kotłuje w szum bez granic, mier:
Kroki swe przyspiesz, byś pierwszy był!

Naprzód szeregi itd.

Już nowy brzask widny jest w krąg
Od Jabłonkowsa przez Szumbark w dal...
Da szczęściu ślub tysiące rąk.
Górnik i hutnik, murarz, czy drwal!

Naprzód szeregi itd.

Godło " Hania " Przyszłość młodych.

Codziennie po pracy siadamy oboje
wieczorem, kiedy mrok ogarnia świat,
i cicho nawzajem zwierzamy sny swoje
na przeciąg bliskich naszych wspólnych lat.

Refr.: Świateł tysiące nad czarną Karwiną,
a ponad Trzyńcem złota łuna drży -
Już się niedługo, kochane dziewczyno,
napewno spełnią nasze wspólne sny.

Nie trzeba się dzisiaj obawiać przyszłości,
nieznany będzie w życiu naszym głód.
Już bieda nikomu nie robi przykrości,
wszystkiego zawsze mieć będziemy w bród.

Świateł tysiące itd.

Ku słońcu się wznoszą pałace radosne
szczęśliwych, jasnych, naszych przyszłych miast.
Tam życie się nasze przemieni we wiosnę,
uśmiechów pełną, słońca, pełną kras.

Świateł tysiące itd.

Godło " Step " Pieśń spółdzielców.

Dziś radość dokoła rozbrzmiewa,
Spółdzielców piosenka mknie w świat.
W jej takcie nam życie upływa,
Spełnione marzenia złych lat.

Refr.: Z pieśnią na ustach spółdzielca kroczy,
Do nowych celów, do szczęścia dni.
Traktor po polach sunie uroczy,
Spółdzielcze jutro jak gwiazda lśni.

Godło " Dziś miedze nie tną już na strzepy,
Spółdzielcze zagony są w krag,
A rolnik wśród nich uśmiechnięty,
Do pracy nie skąpi swych rąk.

Refr. Z pieśnią na ustach spółdzielca kroczy,
Do nowych celów, do szczęścia dni.
Traktor po polach sumie uroczy,
Spółdzielcze jutro jak gwiazda lśni.

Spółdzielnia - to lepsze jest życie !
Spółdzielnia - to chłope jest cel !
Ojczyźnie da chleba obficie....
Niech rosną po wsiach J S R !

Z pieśnią na ustach itd.

Godło " Pieśń śląska ". P i e ś ń ś l ą s k a ,

Naprzód w socjalizm po radość, słońce,
Krokiem ludowym, śmiałym, tętniącym.
Nad Śląskiem dymy, jak sztender pracy:
Razem idziemy - Czesi, Polacy !

Refr. Niech z naszych rąk szczęście dla wszystkich
kwitnie,
Niech śpiewa w krag młot zdobny w kłosy żytnie,
Niech jako uśmiech kochanej dziewczyny
Dźwięczą nam Śląskie huty i maszyny !

Gra Olzie Wisła, szumi Wełtawa,
Iż naszą przyszła stalowa sława.
I Wołga śpiewa, matka szeroka,
Iż blask rozsiewa nowa epoka.

Niech z naszych rąk.... itd.

Godło " Goździk " Zwycięska młodość.

Zapałem tętnic dziś serca nasze,
I łamię słabość jak wichler drzewa.
Wnieśliemy młodość w każde poddasze,
By cały świat się z nami rozśpiewał.

Refr. Zwycięska młodość niech kipi w nas,
Nam trzeba lepszy zdobywać świat.
Więc w górę czoła, więc w słońce twarz,
Do walki, nowy budować ład !

Przed nami tyle radosnej pracy,
I tyle planów najśmielszych w pieśni.
Niech zagra hejnał, niech nas zjednoczy,
Pomocy bratnie więzy zacieśni.

Zwycięska młodość.... itd.

Godło " 28r " z melodii do tekstu "To my ten ład", której autorem był Adolf Zys z Grodku.

Godło "Kombaja" z melodii do tekstu "Pierś spółdzielca" - autor, Bronisław Libarda, Trzciniec. //.

Godło " Marten "

Pieśń hutników.

Będzie wytop szybkościowy,
Stal nad normę - traktor, szyna,
Ponad Trzyńcem blask laurowy,
Wyścig pracy się zaczyna.

Refr. Mruga gwiazdka, patrzy w oczy,
Z wysokiego pieca.
Sięga w serce czar uroczy,
Do nas się zaleca.

Z twardej stali serca nasze:
Takich trzeba w dniu dzisiejszym.
Wrogów naszych będą straszyć,
Każdym świtem dni piękniejszych.

Mruga gwiazdka....itd.

Niech rozbrzmiewa nasza piosnka,
A zwycięski wrzątek stali,
Ogień w piersi tych zapali,
Którym obca nasza troska.

Mruga gwiazdka....itd.

/7/

Konkurs na melodię do tekstów pieśni masowej.

Po ogłoszeniu wyników konkursu na teksty pieśni masowych i opublikowaniu tekstów nagrodzonych, ogłosił Zarząd Główny PZKO wraz z Referatem Muzycznym konkurs na melodię do tekstów pieśni masowej. Do podanego tekstu należało opracować melodię na 1 lub 2 głosy z towarzyszeniem fortepianu, przy czym opracowanie jednego tekstu jest równoznaczne z przedłożeniem jednej pracy. Każdy z uczestników mógł złożyć dowolną ilość utworów. Termin składania prac konkursowych wyznaczono na dzień - 10 lipca 1953 r.

Na konkurs ten nadesłano ogółem 50 prac. Sąd konkursowy w składzie: prof. Jan Gawlas z Cieszyńska /Polska/, Jerzy Hładyna z Wisły nr 1144 i Emanuel Guziur z Cieszyńska, postanowił nie przyznać pierwszej nagrody w konkursie na melodię.

Przyznano natomiast dwie drugie nagrody każda po 1 000 Kčs za melodię do pośłów Pawła Kubisza p.t. "To my ten lud"/godło "Czerwiec"/ oraz za melodię do słów Gustawa Przeczka p.t. - "Zwycięska młodość" /godło "Zwycięska młodość"/. Po otwarciu kopert przekonano się, że obydwie nagrody zyskał prof. Eugeniusz Fierla z Łazów.

Trzecią nagrodę w kwocie 800 Kčs przyznano za melodię do tekstu "Pieśń hutników" godło "Realizm". Autorem tej melodii był Paweł Kaleta z Trzyńca.

Równocześnie jury konkursowe postanowiło przyznać 4 równorzędne wyróżnienia dla zachęty, każde po 200 Kčs następującym pracom:

Godła " Żar " za melodię do tekstu "To my ten lud", której autorem był Adolf Żyła z Gródka.

Godła "Kombajn" za melodię do tekstu "Pieśń spółdzielców" - autor, Bronisław Liberda, Trzynieć.

Godło " Blask " za melodię do tekstu "Pieśń hutników" - autor: Rudolf Pustówka, Czeski Cieszyn.

Godło "Siemens" za melodię do tekstu "Pieśń hutników" - autor: Antoni Białon, Trzyniec - Kanada.

Niestety w tym konkursie okazało się, że opracowanie melodii do nagrodzonych tekstów pierwszą kategorią nagród wpłynęło najmniej opracowań muzycznych. Najwięcej zaś opracowań muzycznych przysłano na jeden tekst Pawła Kubisza - /8 różnych opracowań/, Gustawa Przeczka /8 opracowań/ i Józefa Ondrusza /8 opracowań/.

Konkurs artystyczno-malarski.

Równocześnie z konkursem literackim i konkursem na melodie do tekstów pieśni masowych ogłosił Zarząd Główny konkurs - artystyczno - malarski na prace malarskie, rysunki lub cykle rysunków, względnie prace graficzne. Pierwszeństwo miały mieć prace związane tematycznie ze Śląskiem Cieszyńskim. Konkurs był dostępny dla wszystkich członków SLA i PZKO. Prace konkursowe należało zgłaszać listownie do 30 czerwca 1953, podając tytuł pracy konkursowej i pełne nazwisko jej autora.- Przewidywano następujące nagrody: I nagroda 25 000 Kčs, II nagroda 15 000 Kčs, III nagroda 10 000 Kčs i 2 IV nagrody po 5 000 Kčs oraz 4 wyróżnienia po 2 500 Kčs./w starej walucie sprzed 1.6.1953 !/.

Udział w konkursie zgłosiło 11 autorów. Byli to:

a/ Z grupy talentów samorodnych:

1. Maria Gattnerowa z Łak nr.01 - 5 prac /JSR, PGR, Groble, - po brygadzie, Żniwa/,
2. Jerzy Pysz z Cz.Cieszyna - 2 prace /budowa mostu nad - Olzą w Cz.Cieszynie i Górny Żuków/.

b/ Z trzynieckiego kolektywu malarskiego:

1. Gustaw Nowak m.- 7 prac /Zobowiązanie, Hutnik, 3-7 - Szkice jabłonkowskie/,
2. Leon Świder - 3 prace /Miąższ, Przy pracy, Zwycięzca/.
3. Kraus Stanisław - 4 prace /pod wspólnym tytułem " - "Z huty" /.
4. Siedloczek Franciszek - 2 prace /Prymitywna kopalnia - rudy, Na wystawę /.
5. Myrdacz Jan - 2 prace / Huta, Kolonia/.

c/ Z grupy członków SLA :

1. Władysław Pasz - 16 prac /15 z cyklu krajobrazów - śląskich, Pierwsza szczyta/.
2. Karol Piegza - 3 prace /Budujemy, Z życia pionier- - skiego, Krajobraz beskidzki/.
3. Rudolf Żebro - 3 prace /Wnętrze obory PGR, Kolekcja - ołówkowych portretów gawędziarzy ślą- skich, Kolekcje rysunków ołówkowych ze "Starej śląskiej architektury".
4. Franciszek Świder - 2 prace /Cykl studiów do obrazu - "Brygada kulturalna-tempera; z życia młodzieży szkolnej na wakacjach - - cykl 42 obrazów-studiów-tempera.

Sąd konkursowy w skład którego wchodził: Władimir Kristin i Bedřich Tkačik /za Związek Plastyków - Svazu čs. výtvarných umělců/ z Ostrawy, prof. Karol Prymus z Cieszyna /Polska/, inspektor szkolny Józef Mrózek, prezes ZG PZKO, - i Józef Stebel /za ZG PZKO/ oraz Paweł Kubisz /za SLA/- przyznał nagrody i wyróżnienia za prace zgłoszone na konkurs w następujący sposób: Prace konkursowe zaszeregowano do trzech różnych grup:

W grupie pierwszej przyznano pierwszą zespołową nagrodę w kwocie 7 000 Kčs /w nowej walucie po 1.6.1953 !/ Franciszkowi Świdrowi i Rudolfowi Żebroкови po 3 500 Kčs, a to: Franciszkowi Świdrowi za 46 studiów do obrazu "Brygada Kultu-ralna" i za 42 studia z życia socjalistycznej młodzieży szkolnej. Rudolfowi Żebroкови za obraz p.t. "Obora PGR", "Kolekcję portretów ołówkowych starych gawędziarzy oraz za "Cykl starej architektury śląskiej". Drugiej nagrody w grupie pierwszej nie przyznano. Postanowiono przyznać III nagrodę Gustawowi Nowekowi za obraz p.t. "Huta".

W drugiej grupie przyznano trzy równorzędne nagrody po 1 000 Kčs każda :

1. Janowi Myrdaczowi za obraz "Kolonja w Lesznej",
2. Władysławowi Paszowi za jeden obraz z cyklu -
-" Krajobraz śląski ",
3. Karolowi Piegzie za obraz "Górska stodółka".

Do trzeciej grupy zaszeregowano te prace, które wykazy-wały cechy talentów samorodnych. W tej grupie przyznano trzy wyróżnienia:

1. Leonowi Świdrowi za obraz p.t. "Krajobraz z Łomnej" -
- kwotę 1 000 Kčs;
2. Marii Gattnarowej za " Ołówkowy portret "kwotę 750 Kčs.;
3. Franciszkowi Siedlczkowi za obraz "Dolna Leszna" -
- kwotę 750 Kčs.

Prace zgłoszone na konkurs można było oglądać potem na wystawie malarskiej zorganizowanej przez SLA i ZG PZKO.

/9/

Wystawa malarska SLA w Cz.Cieszynie.

Wystawa malarska SLA została instalowana w sali hotelu " Piast " i była dostępna dla publiczności od niedzieli dnia 26 lipca do 5 sierpnia 1953r. Otwarcia dokonał przewodniczący SLA Paweł Kubisz w imieniu Zarządu Głównego PZKO. Program kulturalny wykonali: kwartet smyczkowy KZ Huty Trzyniec, który odegrał "Trzy miniatury" współczesnego gruzińskiego kompozytora Sulchana Cincadzego /"Czongura", "Salemura" i "Duduka" / w składzie: Paweł Kaleta i Władysław Kamiński - skrzypce, Jan Myrdacz - altówka i Karol Rykała - wiolonczela. Następnie podano oficjalnie do wiadomości wyniki konkursu artystyczno-malarskiego. Prof. Prymus, jako członek jury dokonał oceny prac wystawionych na wystawie. /10/

./.

" Brygada kulturalna" - obraz ścienny w Cz.Cieszynie.

Z polecenia Zarządu Głównego PZKO namalowali nasi artyści Franciszek Świder i Rudolf Żebrok na czółowej ścianie restauracji w hotelu " Piast " malowidło, które nazwali - "Brygada kulturalna." Przedstawia on grupę górali w strojach popisującą się tańcami i śpiewem przed pracownikami rolniczymi, prawdopodobnie w jakiejś Jednolitej spółdzielni rolniczej. Stąd nazwa "brygady kulturalnej". Obraz posiada 22 m² powierzchni. Odsłonięcie obrazu odbyło się w sobotę, dnia 7 lutego 1953r. W czasie uroczystości odsłonięcia obrazu śpiewał czeskokieszyński chór "Harfa". W imieniu ZG PZKO odsłonięcia dokonał sekretarz ZG PZKO tow.Bogumił Goj.- Dłuższe przemówienie okolicznościowe wygłosił z tej okazji Paweł Kubisz.

Po odsłonięciu obrazu odbył się w sali i dalszych lokalach hotelu "Piast" tradycyjny B A L K R A J O W P Z K O .

/11/

Krajowy Festiwal Zespołów Świetlicowych.

Ogólnozwiązkowy Krajowy Festiwal Zespołów Świetlicowych odbył się w niedzielę, dnia 12 lipca 1953r. w parku im.Adama Sikory w Czeskim Cieszynie.

Festiwal rozpoczął się już o godz.9-tej przed południem występami zespołów PZKO. Przedpołudniową część zagażał sekretarz ZG PZKO tow.Bogumił Goj. Po przerwie obiadowej i wspólnej próbie zespołów śpiewaczych na wspólny występ w ramach Zlotu Śpiewaczego wyruszył od wylotu ulicy Frydeckiej barwny pochód do parku Sikory. Tam popołudniową część zagażał prezes ZG PZKO tow. Józef Mrózek. We Festiwalu t.zn.w jego programie brało udział ponad 40 zespołów terenowych PZKO.- Gościnnie występowali poza tym: 48-osobowy zespół taneczny pracujący w ramach Teatru Ukraińskiego w Preszowie /biorący udział w Festiwalu wraz z 10-osobową delegacją Związku Ukraińskich Pracujących KSUT/ 100-osobowy zespół "Harmonia" z Cieszyna.

W popołudniowym programie występował zespół "Gorol" i zespoły, które były na Festiwalu Twórczości Ludowej w Brnie: -chór męski "Siła" ze Stonawy oraz zespoły taneczne z Karwiny -Nowego Jorku oraz Górnej Lutyni.

Dekorację parku Sikory wykonali ob.Kraus i Swoboda - z huty trzynieckiej oraz ob.Szołtys, pracownik ZG PZKO.- Nie zdała egzamin sprawności tylko aprowizacja, która nie liczyła z tak wielką frekwencją na Festiwalu. Dla tych, którzy byli już w akcji przed południem wydawano gulasz z kuchni polowej.

Na temat naszego Festiwalu pokazał się w numerze 8-9 /sierpień-wrzesień/ ukraińskiego miesięcznika "Družno wpiet-riod" wydawanego przez Związek Ukraińskich Pracujących /KSUT/ w Preszowie dłuższy artykuł G.Matienki, omawiający pobyt delegacji ukraińskiej i członków zespołu tanecznego w naszym Festiwalu. Artykuł oceniał dodatnio pracę naszych zespołów i całego Związku. Był uzupełniony 2 zdjęciami z Festiwalu.

/12/

Tydzień Oświaty i Książki.

Stał się już tradycyjną imprezą związkową. Zadaniem TOK jest ożywienie działalności pracy Kół, zaktywizowanie zespołów świetlicowych, popularyzacja książki i prasy, pozyskiwanie nowych członków do związku. Celem zaś bywa najczęściej zrobienie sobie przeglądu całorocznego dorobku Kół czy zespołów oraz umożliwienie tymże zespołom występów we własnych i sąsiednich Kołach, czy też na imprezach powiatowych.

W powiecie czeskocieszyńskim przebiegł TOK w czasie od dnia 4 do 31 października 1953. Odbyło się w tym okresie 48 zebrań, 2 całowieczorowe występy Sceny Polskiej, jeden wieczór dla chorych w szpitalu czeskocieszyńskim, wystawy książek ze sprzedażą w 37 Kołach, ogłoszono 36 referatów przez 14 prelegentów, wysłanych przez ZG i ZP PZKO. Na zakończenie TOK urządził ZP "Wieczór pieśni, muzyki i tańca" w Czeskim Cieszynie.

W powiecie karwińskim odbywały się podobne imprezy i akcje terenowe. TOK zagał dnia 3.10.1953r. zespół "Gorol" w Karwinie - Nowym Jorku wystawieniem "Gorolskiej błyskawicy", zaś zakończony został wzorową zabawą ludową w Domu Polskim im. Stalina w Karwinie I-Mieście /Fryszacie/.

W powiecie bogumińskim odbył się na zagałenie aktyw zarządów Kół, a na zakończenie dnia 18.10.1953 odbyła się w sali Domu Kultury w Boguminie II akademii, na której zebrało się ponad 300 uczestników. Poza występami zespołów wystąpił również Paweł Kubisz. /13/

Przedstawienie "Halki"- Moniuszki w Ostrawie.

Zarząd Główny zakupił nadzwyczajne przedstawienie opery Stanisława Moniuszki "Halka" w teatrze Zdeňka Nejedlého w Ostrawie dnia 9 kwietnia 1953 /czwartek/. Przedprzedaż biletów przeprowadzały zarządy powiatowe PZKO w Cz. Cieszynie, Karwinie i Boguminie, które też organizowały przejazd do Ostrawy. Zainteresowanie przedstawieniem było bardzo duże. /14/

"Tu mówi PZKO"

W ramach audycji w języku polskim ostrawskiej rozgłośni rozpoczął się cykl audycji pod tyt. "Tu mówi PZKO", przeznaczone dla członków i sympatyków PZKO. Zorganizowanie tych audycji dla PZKO, który stał się częścią składową Frontu Narodowego było dalszym świadectwem troski odnośnych władz o potrzeby polskiego społeczeństwa na naszym terenie i o znaczeniu naszego związku w pracy masowo - politycznej.

Audycje "Tu mówi PZKO" nadawane były każdy czwartek o godzinie 16,20 na fali średniej 197 m rozgłośni ostrawskiej. /15/

"Kontakt z "Csemadokiem".

Chociaż przedstawiciele węgierskiego związku kulturalno-oświatowego "Csemadok" nie byli obecni na III Zjeździe, nie utracili kontaktu z naszym PZKO. Dowodem tego było zaproszenie PZKO na Zjazd Csemadoku, który odbywał się dnia 3 i 4 października 1953 w Bratysławie. Delegatem ZG PZKO był Henryk Szmeja, sekretarz ZP PZKO w Karwinie. /16/

Koła PZKO przy wyższych uczelniach.

Zgodnie z nowym statutem związkowym, uchwalonym i zatwierdzonym na III Zjeździe mógł PZKO organizować swe koła terenowe również w ośrodkach akademickich, przy wysokich szkołach na terenie Republiki.

Takie Koło powstało dnia 19 maja 1953 przy Akademii Górniczej w Ostrawie. Walne zebranie konstytuujące odbyło się tego właśnie dnia w Domu Polskim w Ostrawie. Prezesem został Bronisław Jeleń, dotychczasowy przewodniczący Koła Studentów w Ostrawie. Przy Kole powstał chór męski oraz kwartet, później jeszcze zespół taneczny.

Podobne Koło powstało jeszcze w Ołomuńcu na początku roku akademickiego 1954/54. Nowy zarząd tworzyli Heinz, Lotko, Pastuszkówna, Knabówna, Molenda.

W listopadzie powstało również Koło w Bratysławie, gdzie pracowała grupa taneczna, chór mieszany i kółko dramatyczne. Dnia 10 listopada 1952 odbyło się również zebranie konstytuujące Koła w Pradze, gdzie zebrało się 25 członków i pracował chór męski. Odbyły się również wieczory świetlicowe. /17/

Kurs świetlicowy w Górnej Łomnej.

W dniach od 20 do 26 lipca 1953 odbywał się kurs szkoleniowy dla kierowników świetlic w Górnej Łomnej w budynku polskiej szkoły. Samo zagajenie było bardzo uroczyste. Zagajali bowiem uczestnicy kursu dyrygentów, który odbył się tam w ubiegłym tygodniu. Uczestników kursu powitała tow. Helena Zoniowa, jako kierowniczką kursu. Z ramienia ZG PZKO ob. Stefan Mamon omówił cele i znaczenie świetlicy. O konieczności pracy w świetlicy mówił inż. Leopold Wałoszek, który był zarazem głównym instruktorem kursu, i zarazem redaktorem gazetki ściennych. Dalszymi instruktorami byli: ob. Janina Godulanka i ob. Władysław Wróbel. Obszerny referat na temat programów świetlicowych wygłosił ob. Eug. Suchanek, zagadnienia wychowania fizycznego i sportu w pracy świetlicowej omawiał ob. Józef Wantuła, o śpiewie w świetlicy referował obyw. Józef Firls, zagadnienia teatru i inscenizacji omawiał obyw. Alojzy Kudziełka oraz ob. Franciszek Michalik ze Sceny Polskiej. Zaczynnym gościem na kursie był poeta Paweł Kubisz, który omawiał problemy folkloru naszego regionu. O pięknie literatury polskiej wygłosił wspaniały referat mgr K. Gołuch.

W kursie wzięło udział 24 kursistów i kursistek /z tego z powiatu bogumińskiego 4 osoby, karwińskiego 16 osób i czeskosieczyńskiego 4 osoby/.

Uroczyste również było zakończenie kursu, na którym omówiono wyniki pracy kursistów. Postanowiono co pewien czas zbierać się na odprowy, w celu wymiany doświadczeń. /18/

Odprawa kierowników świetlicowych.

Zgodnie z uchwałą powziętą na zakończenie kursu świetlicowego w Górnej Lesznej pierwsza odprawa kierowników świetlicowych w celu wymiany doświadczeń i dalszego szkolenia odbyła się w dniach 26 i 27 września 1953 w schronisku na Kozincu w Oldrzychowicach. Pierwszy wieczór szkoleniowy przeprowadzono w formie świetlicy, na której ob. Helena Zoniowa zaznajomiła uczestników z planem pracy na dalszy okres czasu /głównie na Tydzień Oświaty i Książki/, po czym mgr Kazimierz Gołuch

przedstawił w interesującym referacie twórczość Juliusza Słowackiego. Następnie urządzono konkurs, kto więcej potrafi wymienić bohaterów, występujących w dziełach Słowackiego.- Wieczór zakończono grą towarzyską.

W drugim dniu po apelu i rannej gimnastyce ob. Eug. Suchanek omówił nowe formy pracy w świetlicy oraz przeprowadził dyskusję na temat dotychczasowych osiągnięć na odcinku pracy terenowej.

/19/

Kurs dyrygentów na "Sałajce".

Wspomniany powyżej kurs tygodniowy dyrygentów w Górnej Łomnej w budynku szkolnym "na Sałajce" rozpoczął się dnia 13 lipca 1953r. Kurs zagał w imieniu ZG PZKO sekretarz Bogumił Goj. Kierownikiem kursu był Józef Firla, wykładowcami prof. Eugeniusz Fierla i inni. W kursie wzięło udział 33 kursistów i kursistek, którzy utworzyli własny zespół muzyczny, chór mieszany i męski. Zakończenie kursu odbyło się we formie wieczoru świetlicowego z urozmaiconym programem i występem chóru mieszanego "Harmonia" z Orłowej - Łazów,

/20/

Kurs szkoleniowy S L A.

Odbył się w schronisku na Kozubowej w dniach od 14 do 18 lipca 1953. Udział w nim wzięło 22 kursistów, z tego większość członków SLA i kilka młodych talentów samorodnych.- Wykładowcami na tym kursie byli Henryk Jasiczek, Paweł Kubisz, prof. Józef Niemiec i prof. Karol Prymus. Omawiano dokładnie problematykę zagadnień polskiej kultury twórczej na Śląsku czeskosłowackim.

/21/

Wieczory literackie SLA.

Jeden z nich odbył się dnia 17 kwietnia 1953 w sali Domu Robotniczego w B ł ę d o w i c a c h przy współudziale Henryka Jasiczka, Pawła Kubisza i Adama Wawrosza. Prócz autorecytacji wymienionych poetów wystąpili z programem małżeństwo Wanda i Józef Pribulowie. Zebrało się ponad 300 osób, przeważnie rolników, którzy niemal prosto z pól przyszli na świetlicę.

Dalsze wieczór literacki odbył się dnia 8 maja 1953r. w Domu Kultury w Karwinie II-Granice. Autorecytację wygłosili tam poeci Paweł Kubisz, Henryk Jasiczek i Gustaw Przeczek.- Poza tym w programie wystąpił zespół taneczny pod kierownictwem Ferdynanda Króla, chór PZKO oraz akordeonista Kamiński.

Dnia 29 kwietnia 1953r. /środa/ odbyło się spotkanie członków SLA z młodzieżą gimnazjalną - rocznikiem maturalnym, gimnazjum w Orłowej. Omawiano problemy literatury. Dwa referaty o pięknie polskiej literatury a potem o własnej twórczości wygłosili członkowie SLA Paweł Kubisz i Gustaw Przeczek. Wygłosili oni również kilka autorecytacji. Po długiej dyskusji Paweł Kubisz na prośbę młodzieży mówił jeszcze ponad godzinę na temat literatury polskiej międzywojennego dwudziestolecia.

/22/

Działalność teatrzyku kukiełkowego "B a j k a".

Teatrzyk kukiełkowy przy ZG PZKO " Bajka " wystawiał w roku 1953 następujące sztuki kukiełkowe :

./.

" O odwilży, skierce i wiośnie " - Ferdynanda Króla,
" Złośliwy Jurek " - Ferdynanda Króla,
" Mali grymaśnicy " - Ferdynanda Króla.

Zespół miał więc 3 premiery, odegrał 248 przedstawień, na których było 24 818 dzieci oraz 3 603 osób dorosłych.

Setne przedstawienie w roku 1953 przypadło w szkole ludowej w Stonawie - Krzywy Dół, dnia 23 maja 1953. Zespół powitały kwiatami dzieci przedszkola, dzieci szkolne zaś zaśpiewały pieśń okolicznościową, napisaną przez nauczyciela Wiktora Dudę. - Za serdeczne przywitania dziękował kierownik zespołu Ferdynand Król. Potem odegrano sztukę "Złośliwy Jurek". O znaczeniu teatru kukiełkowego mówił potem przewodniczący Koła PZKO w Stonawie tow. Józef Kazik.

Dwusetne przedstawienie " Bajki " odbyło się w szkole w Karwinie II-Granicach w listopadzie 1953r. Po serdecznym powitaniu przez dietwę szkolną przemawiali: przewodniczący Rady Rodzicielskiej, prezes Koła PZKO tow. Graca, Ernest Sembol, za nauczycieli powiatu karwińskiego: Henryk Jasiczek za ZG. PZKO, dziękował za ocenę pracy i życzenia kierownik zespołu Ferdynand Król. Był również obecny sekretarz ZG PZKO tow. Bogumił Goj.

Zespół " Bajka " ma już poza sobą ponad 800 przedstawień i ponad 100 000 widzów na swym koncercie. /23/

A k c j e Z a r z ą d ó w P o w i a t o w y c h P Z K O

Koncert w Boguminie.

W niedzielę, dnia 10 maja 1953 odbył się w Boguminie pierwszy koncert powiatowego chóru męskiego PZKO. Organizatorem był ZP PZKO powiatu bogumińskiego. - Poza chórem brali w programie udział: Marta Bury - Palowska /fortepian/, Emil Dziadura /skrzypce/ i Bronisława Morysówna /sopran/. Oprócz tego kwartet ob. Kaima. Niestety sala świeciła pustkami, publiczność raczej nie dopisała. /24/

Festiwal Powiatowy Zespołów Świetlicowych w Boguminie.

Odbył się w niedzielę, dnia 2 sierpnia 1953 r. na boisku "Sokoła" w Boguminie. Pochód wyruszył od budynku polskiej szkoły Organizatorem był ZP PZKO w Boguminie.

Krajoznawcza wycieczka PZKO w Cz. Cieszynie.

Zarząd PZKO w Cz. Cieszynie zorganizował w dniach 13 i 14. czerwca 1953r. wycieczkę krajoznawczą w celu poznania naszych śląskich gór. Wyjechano z Cz. Cieszyna w sobotę pociągami do Mistku, potem autobusem na Visalaje, skąd pomaszerowano piechotą na Biały Krzyż, gdzie był nocleg. Rano wyruszone na dłuższą "turę" przez Mały Połom na Kozubową. Wycieczka się udała. - /25/

Święto Górskie w Jabłonkowie.

Organizatorem tej akcji był ponownie Zarząd Powiatowy PZKO w Cieszynie Cz. oraz Koło PZKO w Jabłonkowie. Odbyło się w niedzielę, dnia 23 sierpnia 1953.

Jako goście z programem zaproszeni byli: zespół z Nowego Jiczyna, zespół "Harmonia" z Cieszyna wraz ze zespołem tanecznym z Cieszyna.

Niestety, pogoda nie dopisała tym razem. Leżało od rana jak z cebra. Organizatorzy zdążyli odmówić już orkiestrę i niektóre zespoły, ale na widok tłumów, który zjeżdżały się pomimo niepogody do Jabłonkowa, uroczystość się odbyła.

Po południu się jakoś pogoda poprawiła, deszcz przestał padać, a więc garstka odważnych udała się z "Czytelnia" do lasu. Święto zagażał w imieniu ZP PZKO tow. Władysław Milerski, główne przemówienie wygłosił powiatowy sekretarz KPC tow. Kolář. - Po przemówieniach nastąpił program kulturalny w wykonaniu: zespołu wojskowego z Karwiny, "Jablučko" - z Jabłonkowa, zespołu tanecznego z Bystrzycy /mazur/, zespół "gaździnek śląskich" /tańce śląskie/ i na zakończenie zespół "Gorol" z nowym widowiskiem regionalnym. Już wieczorem przy świetle reflektorów wystąpił jeszcze zespół taneczny z Górnego Cierlicka ze scenką baletową.

/Zapowiedziane na tym Święcie "powtórzenie" całej uroczystości w następną niedzielę się nie uskutečniło/.

/26/

Zebranie prezesów Kół w Cz. Cieszynie.

Wspólne zebranie prezydium ZP PZKO w Cz. Cieszynie wraz z odprawą prezesów Kół PZKO w powiecie czeskokocieszyńskim odbyło się w salce posiedzeń PZKO w hotelu "Píast" /I-piętro/ w środę dnia 23 maja 1953r. po południu. Interesujący referat o pracy kulturalno-oświatowej wygłosił insp. Foltyn z Cieszyna. W dalszych punktach obrad omawiano dalsze zadania w pracy związkowej, plan pracy oraz sprawy organizacyjne.

/27/

Okręgowe narady funkcjonariuszy Kół w powiecie czeskokocieszyńskim.

Dla lepszego kontaktu z poszczególnymi Kółami oraz ułatwienia przyjazdu jak największej ilości aktywistów poszczególnych Kół zorganizował ZP PZKO w powiecie czeskokocieszyńskim w miesiącu listopadzie 1953r. kilka okręgowych /rejonowych/ odpraw aktywistów Kół, a to w następujących obwodach:

1/ Obwód błędowicki /dla Kół: Błędowice Dolne, Datynie Dol. Szumbark, Żywocice, Cierlicko Górne, i Cierlicko Dolne/-
w Błędowicach, 17.11.1953, Zborówka.

2/ Obwód czeskokocieszyński /dla Kół: Cz. Cieszyn, Mistrzowice, Stanisławice, Kocobędz, Mosty przy Cz. Cieszynie, Olbrachcice, Ropica, Sibice, Żuków Dolny i Żuków Górny/-
w Cz. Cieszynie, 20.11.1953r.,
- salka posiedzeń PZKO.

3/ Obwód trzyniecki /dla Kół: Trzyniec I, Kanada, Dolna Leszna, Łyżbice, Kojkowice, Niebory, Oldrzychowice, Tyre, Guty/-
w Trzyncu, 24.11.1953 w Domu Robotniczym

- 4/ Obwód gnojnicki /dla Kół: Gnojnik, Rzeke, Trzycież, Śmiłowice, Ligotka Kameralna i Trzanowice/- w Gnojniku w piątek 27.11.1953 w szkole
- 5/ Obwód bystrzycki /dla Kół: Bystrzyca, Wędrynia, Nydek, Koszarzyska, Gródek, Kerpętna, Milików/ - w Bystrzycy, we wtorek 1.12.1953r - w Domu Robotniczym.
- 6/ Obwód jabłonkowski/dla Kół: Jabłonków, Piosek, Bukowiec, Mosty przy Jabłonkowie, Łomna Górna, Łomna, Boconowice, Nawsie/ - w Jabłonkowie, w piątek 4.12.1953r. w "Czytelni".

Program tych narań obwodowych obejmował sprawy organizacyjne, przygotowanie walnych zebrań i omówienie wyborów kandydatów do nowych zarządów Kół oraz do zarządu powiatowego.

/28/

Szkolenie reżyserów w Oldrzychowicach.

Zarząd Powiatowy PZKO w Cz.Cieszynie przy współpracy z referatem teatralnym ZG PZKO urządził w dniach 10 i 11. oraz 24 i 25 października 1953 w schronisku na Koziniec w Oldrzychowicach szkolenie reżyserów i członków zespołów teatralnych Kół PZKO z powiatu czesko-cieszyńskiego.

Wykładowcami byli na tym szkoleniu: Franciszek Michalik /ze Sceny Polskiej/, Henryk Jasiczek, Alojzy Kudziełka i Konstanty Krzystek /referent teatralny ZG PZKO/. /29/

Kurs charakterystyki w Cz. Cieszynie.

Zarząd Powiatowy w Cz. Cieszynie oraz referat teatralny ZG PZKO zorganizowali w dniach od 16 listopada do 15 grudnia 1953 kurs charakterystyki teatralnej dla zespołów teatralnych z powiatu czesko-cieszyńskiego. Plan przewidywał 30 godzin wykładów i ćwiczeń praktycznych. Program obejmował historię charakterystyki, charakterystykę a/ typów młodych, b/ ludzi od 30-40 lat, c/ ludzi 40-70 lat; obchodzenie się z perukami i wąsami, charakterystykę plastyczną, maski fantastyczne, sposób uczesania głów żeńskich i męskich.

Instruktorem kursu był ob. Fajerok, charakterystyzator Těšinského divadla z Cz. Cieszyna. Kurs stał na wysokim poziomie. Na pierwsze zajęcia przyszło 35 uczestników. /30/

Kurs tańców w Cz. Cieszynie.

Zarząd Powiatowy PZKO w Cz. Cieszynie zorganizował również w listopadzie i grudniu 1953 r. kurs tańców ludowych i narodo- wych dla zespołów tanecznych powiatu czesko-cieszyńskiego. - Zgłoszonych było 65 tancerzy z 25 Kół. Kurs rozpoczął się w poniedziałek dnia 23 listopada 1953r. Instruktorem kursu była pani Marcinkowa z Cieszyna /Polska/.

Ostatnia lekcja odbyła się dnia 18 grudnia 1953r. Dokonano oceny kursu i odbyła się dyskusja nad dalszym szkoleniem. - Postanowiono zbierać się co dwa tygodnie na wspólną lekcję tańca. Z najlepszych uczestników kursu postanowiono utworzyć powiatowy zespół taneczny, który z nowym rokiem kalendarzowym zabierze się do pracy. /31/

Wieczór pieśni i muzyki w Karwinie II.

Zarząd Powiatowy PZKO w Karwinie zorganizował dnia 26 kwietnia 1953 w sali Domu Kultury /obok hotelu "Gwarectwo"/ przy współudziale Komisji Śpiewaczo - Muzycznej ZG PZKO uroczysty "Wieczór pieśni i Muzyki".

Jako wykonawcy programu wystąpiły: chóry mieszane "Harmonia" z Łazów i "Halka" ze Stonawy, "Lira" z Darkowa oraz chór z Karwiny - Nowego Jorku i chór z Karwiny-Solcy - razem około 205 śpiewaków i śpiewaczek. Oprócz tego wzięły w tej imprezie udział chóry męskie a to: "Siła" ze Stonawy, "Echo" z Karwiny, - "Hejnał" z Karwiny I, "Hasło" z Orłowej i chór powiatowy PZKO z Bogumina - razem 162 śpiewaków. W roli solistów występowały: Bronisława Morysówna, Wanda Wronkowska i Maria Jeżowiczówna. - W skład orkiestry symfonicznej wchodziłi tylko amatorzy.

Piękne było hasło imprezy: "Muzy powinni mówić, aby nie przemówił oręż" /Ilja Ehrenburg/ widniejące również w dekoracji sceny.

Z okazji rocznicy kompozytora Schuberta znalazła się w programie jego "Niedokończona symfonia - h-moll". Po raz pierwszy też została wykonana na naszym terenie uwertura koncertowa - Eugeniusza Fierli p.t. "Ondraszek". /32/

Festiwal Powiatowy Zespołów Śpiewaczych w Karwinie II.

Został on zorganizowany przez ZP PZKO w powiecie karwińskim dnia 28 czerwca 1953r. w parku domu "Praca" w Karwinie II. Festiwal zagał prezes ZP PZKO Ernest Sembol. Program zawierał: wspólny występ chórów mieszanych, indywidualne występy zespołów tanecznych, muzycznych i innych, na zakończenie programu wspólny występ chórów męskich.

W Festiwalu brały udział zespoły śpiewacze z Lutyni Dolnej, Lutyni Górnej, Karwiny Sowińca, Karwiny-Henryk, Darkowa, Fryszta-tu, Sucheja Dolnej, Karwiny-Centrum "Echo", Łazów, Stonawy. - Zespoły taneczne z Lutyni Górnej, Lutyni Dolnej, Wierzniowic, Stonawy, Karwiny - Nowego Jorku, Karwiny-Henryk, Orłowej, Sucheja Górnej, Markłowic, Orkiestra PZKO z Dolnej Lutyni; Trio gimnazjum pedagogicznego z Orłowej, Solo na akordeonie. Trio instrumentalne /fortepian, bas, akordeon/. Oktet męski.

Program był więc bogaty i urozmaicony. Po programie odbyła się w parku zabawa ludowa do późnych godzin. /33/

Koncert solistów w Karwinie.

ZP PZKO w powiecie karwińskim urządził również w dniu 13-go grudnia 1953 w sali Domu Kultury w Karwinie II koncert znanej pianistki ob. Wandy Dzierżurówny i ob. Józefa Sochora, wirtuoza skrzypkowego.

W programie koncertu znalazły się utwory H. Wieniawskiego, A. Chaczaruriana, A. Zorycha, J. Suka, N. Paganiniego, De Sarasatę-go. Koncert zagał i objaśniał prof. Kazimierz Gołuch. /34/

Aktyw funkcjonariuszy Kół w Karwinie II.

ZP PZKO w Karwinie zwołał na niedzielę, dnia 20 września 1953 szeroki aktyw prezesów, sekretarzy i kierowników świetlic oraz przedstawicieli PZKO w miejscowych radach narodowych w celu omówienia ważnych problemów pracy związkowej. Zjawili się 75% zaproszonych.

Po zgażeniu aktywu przez przewodniczącego ZP PZKO Ernesta Sembola, powiatowy sekretarz tow. Henryk Szmeja przeprowadził ocenę działalności kulturalno - oświatowej za ubiegły okres - wiosenno-letni. Podkreślił pewne osiągnięcia w zwalczaniu za-
stoju w pracy. W Kołach powiatu karwińskiego wygłoszono w tym okresie 183 referatów i odczytów, zwołano 181 zebrań zarządów i 72 zebrań członkowskich /od kwietnia do końca lipca/. Całoroczne zobowiązanie II Zjazdu na odpracowanie 70 000 godzin w czynie społecznym zostało już zrealizowane na początku miesiąca sierpnia br.

O przygotowaniach do " Tygodnia Oświaty i Książki " mówiła referentka działu kulturalno-propagandowego ZP PZKO ob.Krumnikłowa, zaś o obowiązkach przedstawicieli PZKO w radach/narodowych ob.Adolf Kubeczka.

W czasie obrad stwierdzono zarazem, że ZG PZKO za mało interesuje się życiem i pracą zarządów powiatowych - o czym świadczył i fakt, że na tak ważny aktyw nie wysłał swego przedstawiciela.

/35/

Aktyw Powiatowy PZKO w Karwinie.

Podobny aktyw funkcjonariuszy Kół PZKO w powiecie karwińskim zwołał ZP PZKO w dniu 29 listopada 1953 w Domu Kultury w Karwinie II, gdzie omawiano przede wszystkim przygotowania do walnych zebrań, mających przebiegać w miesiącu styczniu przyszłego roku.

Lustracja Kół w powiecie karwińskim.

W miesiącu czerwcu 1953r. przeprowadzili członkowie ZG PZKO oraz członkowie ZP PZKO w pow.karwińskim l u s t r a c j ę Kół powiatu karwińskiego. Jej celem było przedyskutowanie wszystkich zadań i uchwał, wpływających z uchwał III Zjazdu PZKO, oraz zorientowanie się w problemach pracy danego Koła.

Podobna lustracja w powiecie czeskokocieszyńskim odbyła się także w czasie od dnia 16 czerwca do 3 lipca 1953.-

/36/

Kurs tańców ludowych w Karwinie.

Również w powiecie karwińskim odbył się kurs tańców ludowych, zorganizowany przez ZP PZKO w Karwinie. Instruktorom kursu była również pani Marcinkowa z Cieszyna. Kurs rozpoczął się w niedzielę, dnia 25 października 1953r. Odbywa się na sali hotelu "Gwarectwa" /obok Domu Kultury/ w Karwinie II. -

/37/

Czytelnictwo polskie w powiecie karwińskim.

ZP PZKO w Karwinie interesował się również sprawą czytelnictwa i bibliotek polskich na terenie powiatu. Według danych statystycznych za rok 1952 przedstawiał się stan czytelnictwa w polskich działkach bibliotek publicznych następująco :

Dział polski biblioteki w miejscowości	księgozbiór /książek/	wypożyczeń w 1952r.:
Powiatowa Biblioteka Karwina	2 282	7 270 /Ka-II/
Stonawa	1 687	3 006
Sucha Górna	1 305	2 926
Orłowa	988	1 124
Sucha Dolna	980	2 059
Karwina - Granice	775	1 363
Darków	608	540
Karwina VI - Stalingrad..	550	1 200
Łązy	522	721
Dąbrowa	480	100
Poręba	465	?
Łąki nad Olzą	?	464
Piotrowice	437	437
Karwina II - Henryk...	408	1 268
Karwina - Raj	363	690
Pietwałd	268	146
Lutynia Dolna	259	455
Rychwałd	231	126
Markłowice	218	?
Karwina - Stare Miasto...	200	?
Lutynia Górna	199	?
Wierzniowice	183	81

Polskiego działu biblioteki gminnej nie było w Dzieńmorowicach i Zawadzie. /38/

Ważne terenowe imprezy .

Trzeci Festiwal Muzyki i Śpiewu w Cz.Cieszynie i Trzyńcu.

Trzeci z rzędu Festiwal Muzyki i Śpiewu był poważną imprezą zespołów śpiewaczych PZKO. Program został w całości poświęcony twórczości kompozytorskiej Stanisława Moniuszki, w szczególności zaś jego operze "Halka".

Program Trzeciego Festiwalu Muzyki i Śpiewu został wykonany najpierw w Cz.Cieszynie dnia 7 marca 1953 w sali hotelu "Piast", a potem po raz drugi z tym samym programem dnia 22 marca 1953r. w Trzyńcu.

Wykonawcami tego programu byli: chór męski "Lutnia" z Trzyńcą, chór "Harfa" z Cz.Cieszyna, orkiestra symfoniczna pod kierownictwem Józefa Raszki z Trzyńcy, chór mieszany z Cz.Cieszyna oraz soliści: prof. Jerzy Drozd z Cieszyna, Wanokówna ze Smiłowic, Morysówna z Łąk. Głównym aranżerem koncertu, który również dyrygował chórami, zapowiadał i objaśniał punkty programu był prof. Karol Hławiczka, który poza tym wszystkim odegrał również "Prząśniczkę" Moniuszki w opracowaniu Melcera.-

Program zaś sam składał się z następujących utworów: Uwertura z opery "Halke". - Chóry męskie z orkiestrą "Polonez" z opery "Halke". Aria Halke z opery "Halke" z towarz.orkiestry - Zofia Wanokówna. Chór męski "Lutnia" z Trzyna: trzy pieśni - Przylecieli sokołowie, tercet z opery "Straszny dwór" w opracowaniu na chór męski /Cichy domku/; Pieśń rycerska w opracow. J.Galla. Na bis chór cieszyński "Harfa" - "Pieśń wieczorna" Moniuszki.

Drużę część programu: sopranistka Bronisława Morysówna - 3 pieśni /Triolet, Polna różyczka, Prząśniczka/. Solo fortepianowe - "Prząśniczka" - Moniuszki w oprac. Melcera. - Chór mieszany "Harfa" z towarz.orkiestry pod dyr. K.Hławiczki - "Chór niedzielny" z opery "Halke", partię solową wykonał prof.Jerzy Drozd. Aria Jontka z opery "Halke" - dyr.Jerzy Drozd. Na zakończenie orkiestra - "Mazur" z opery "Halke".

Trzeci Festiwal spotkał się z uznaniem i bardzo życzliwą oceną jak ze strony słuchaczy, tak też i krytyki. Podkreślano wysoki poziom artystyczny całego programu i świetne jego wykonanie oraz dobrze zestawiony i dobrany wybór z utworów Stanisława Moniuszki.-

/39/

Goście w skrzecznońskiej świetlicy.

Dnia 27 marca 1953 r. przybyli na wieczór świetlicowy Koła PZKO w Skrzeczoni goście z Pragi, którym towarzyszył okręgowy inspektor oświatowy tow. Karol Rzymian.- Byli to: tow. Dlouhy i tow.Torušováz Ministerstwa Szkolnictwa i Oświaty, Wydziału propagandy państwowej.- Program, w którym brali udział członkowie świetlicy i goście był urozmaicony i serdeczny.-

/40/

Jubileusz 45-lecia chóru mieszanego w Łazach.

Dnia 14 czerwca 1953 r. została urządzona uroczysta akademii jubileuszowa chóru mieszanego "Harmonia" w Łazach, który obchodził 45 rocznicę swego powstania. W charakterze gościa brał udział w tej akademii bratni zespół śpiewaczy "Harmonia" z Cieszyna /Polska/.
/41/

Jubileusz 30-lecia chóru w Karwinie I-Mieście.

W dniu 25 października 1953 r. obchodził chór mieszany PZKO " Olza " w Karwinie I-Mieście /Frysztacie/ jubileusz 30-lecia swej pracy. Z tej okazji zorganizowany został - "Wieczór pieśni, tańca i muzyki". Na jego program złożyły się występy zespołu-jubilata "Olzy", miejscowego chóru męskiego " Hejnał " oraz bratniego chóru " Przyjaźń " z Karwiny - Nowego Jorku i chóru mieszanego z Darkowa. Program uzupełniały występy solowe ob.Morysówny Bronisławy z Łąk, która odśpiewała kilka pieśni przy akompaniamencie fortepianu - /p.Kudziełkowa/ z Lutyni. Na wyróżnienie zasługuje wykonanie przez małżeństwo Kudziełków "Koncertu Jankielsa"- recytacji z tow.fortepianu. Skrzypek Mazurek z akomp. fortepianu /ob.Kudziełkowa/ odegrał solo skrzypcowe.- Poszczególne punkty programu wiązała słowami prof.Kazimierz Gołuch.-

Byli oficjalni przedstawiciele ZG PZKO i ZP PZKO, odczytano skrót kroniki chóru, obdarowano dyrygenta obu fryszteckich chórów, ob. Franciszka Chowańca obrazem z widokiem jego rodzinnej wioski, Było miło i serdecznie. /42/

Festiwal Ludowej Twórczości Artystycznej w Bernie.

W Bernie odbywał się Festiwal Ludowej Twórczości Artystycznej w dniach od 27 czerwca do 5 lipca 1953r. Była to ogólnopństwowa, centralna uroczystość zamknięcia dalszego etapu w konkursie ludowej twórczości artystycznej.

W niedzielę, dnia 5 lipca 1953 na wypełnionym do ostatniego miejsca stadionie zimowym, jako ostatnim dniu Festiwalu zabrzmiały o godz. 15-tej fanfary z opery "Libuše", zwiastując pojawienie się w loży honorowej prezydenta państwa Antoniego Zápotockiego z małżonką i towarzyszącymi mu ministrami.- Po oficjalnym przemówieniu prezydenta rozpoczął się program kulturalny, przegląd najlepszych zespołów w sali ogólnopństwowej. Program ten zagościła orkiestra szybu Głęboki /Hlubina/ - z Ostrawy. Potem występowały zespoły młodzieżowe:

- 1/ laureat nagrody państwowej zespół "Stalingrad" z Pragi,
- 2/ zespół młodzieży gimnazjum rosyjskiego z Humennego,
- 3/ p o l s k i z e s p ó ł składający się z chóru męskiego "Siła" ze Stonawy i dwu zespołów tanecznych: Karwiny - Nowego Jorku i Lutyni Górnej. Jego program przedstawiał się następująco:

-Chór stonawski odśpiewał dwie pieśni chórowe a capella pod batutą Józefa Firli a to: "Naprzód, żołnierze wolności" - /Gajdaczka/ i "Mazur" Józefa Firli. Następnie zespół taneczny /kier. Ferd. Król/ przy dźwiękach małej orkiestry podczas śpiewu chóru zatańczył tańce śląskie /wiązanek tańców z przyspiewkami/. Występ obdarzono huraganowymi oklaskami, były kwiaty i gratulacje.

4/ W dalszym ciągu występowały zespoły im. Juliusza Fučíka, niemiecki zespół młodzieżowy z Aszu oraz młodzież słowacka.- /43/

Uroczystość z okazji Manifestu Lipcowego.

Odbyła się ona dnia 21 lipca 1953 r. /wtorek/ w parku im. Bożeny Němcovej w Karwinie I-Mieście przy obecności okragło półtora tysiąca uczestników. Zorganizowana została przez Powiatowy Komitet Frontu Narodowego w Karwinie. W prezydium uroczystości znaleźli się przedstawiciele powiatowych i miejskich organizacji KPC, PZKO, PRN i MRN.

Główne przemówienie z ramienia PK KPC wygłosił dr. Srba, zaś w imieniu ZG PZKO sekretarz ZG tow. Bogumił Goj. Program kulturalny wykonali: zespół wojskowy kp. Czesł. Armii oraz zespoły PZKO z Karwiny I-Miasta oraz Karwiny II-Kopelnie.- /44/

I n n e w a ż n e w y d a r z e n i a .

Zgon Karola Bergera.

W Rybniku na Górnym Śląsku zmarł pod koniec sierpnia 1953r. Karol Berger - Nowicki, znany na naszym terenie autor cieszyńskich sztuk ludowych jak np. "Nawrócony", "Rok 1848 - w Końskiej" itd. W okresie międzywojennym kilka lat był dyrektorem szkoły wydziałowej Macierzy Szkolnej w Cz. Cieszylinie

i brał czynny udział w życiu kulturalno-oświatowym na naszym terenie. Znany był przede wszystkim jako reżyser czesko - cieszyńskiego zespołu teatralnego złożonego /niemal przeważnie, z nauczycieli szkoły ludowej i wydziałowej w Cz. Cieszynie, ale także jako znakomity aktor, odtwórca zwłaszcza ról wesołych, komicznych.

Pogrzeb zmarłego odbył się w środę, dnia 2 września 1953r. po południu w Cieszynie /Polska/. /45/

Dar CSR dla narodu polskiego.

Dnia 14 września 1953 r. odbył się w sali pałacu Waldszteińskiego w Pradze uroczysty akt wręczenia polskiej delegacji rządowej oryginału dzieła Mikołaja Kopernika "de revolutionibus orbium caelestium" /O obrotach ciał niebieskich/, który przez okrążyło 400 lat znajdował się w naszej republice.

Ze strony polskiej obecni byli: ambasador PRL w Pradze - W.Grosz, dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie - profesor S.Lorenz, kierownik działu rękopisów Biblioteki Narodowej w Warszawie - dr.Gryczowa oraz pracownik Polskiej Akademii Nauk - Rutkowski.

Ze strony czeskiej wzięli udział: wicepremier V.Kopecký, minister szkół wyższych - L.Stoll, przewodniczący Komisji Łączności Kulturalnej z Zagranicą - dr. J.Urban, wiceminister oświaty - Z.Buřival, dyrektor departamentu Min.Spraw Zagran. dr.Čepičková-Gottwaldová, oraz liczni przedstawiciele instytucji naukowych. /46/

Ogólnopolski Konkurs Literacki.

Konkurs ten został rozpisany na początku roku 1953 przez Ministerstwo Obrony Narodowej w Warszawie oraz Związek Literatów Polskich na temat - wojska polskiego. Na konkurs nadesłano ogółem 149 utworów.

Pierwszej nagrody nie przyznano. Dwie równorzędne nagrody uzyskali: Henryk Hubert i Leopold Lewin, dwie trzecie nagrody Tadeusz Żochowski i Janusz Żwirko.

Wśród sześciu dalszych wyróżnionych znalazł się również nasz śląski poeta G u s t a w P r z e c z e k, autor poematu "Bagnet i pieśń". /47/

Scena Polska.

Scena Polska przy Těšinském divadle obchodziła dnia 14 października 1952 drugą rocznicę swej pierwszej premiery, dwulecie chlubnej działalności. W tym okresie wystawiła 9 premier a to: 1/ Wczoraj i przedwczoraj - Aleks.Maliszewskiego, - 2/ Buki podpołańskie - Kralika, 3/ Ożenek - Gogola, 4/ Paweł Krieczet - Kornejczuka, 5/ Gwałtu, co się dzieje - Fredry, 6/ Szczęście nie spada z nieba - Klimy, a w 1953r. - 7/ Dwa tygodnie w Raju - Skowrońskiego-Słotwińskiego, 8/ Mój syn - Gergelego i 9/ Śluby pańskie - A.Fredry.

Razem było 359 przedstawień, na których było obecnych - 83 772 widzów, co daje przeciętnie 233 widzów na jedno przedstawienie.

Swą dziesiątą premierę wystawiła Scena Polska dnia 7 listopada 1953r. Była to druga sztuka Kornejczuka pod tyt. : M a k a r D u b r a w a . /48/

Z n a s z e g o s z k o l n i c t w a .

Reorganizacja szkolnictwa.

Na początku roku szkolnego 1953/54 czyli od września doszło do reorganizacji szkolnictwa w Czechosłowacji. Powstały nowe typy szkół, a to ośmioletnie szkoły średnie z obowiązkiem szkolnym od 6 do 14 roku życia /powstały tam, gdzie dawniej były szkoły wydzielone, a poprzednio średnie/. Tam, gdzie były dotychczas powstały jedenastoletnie szkoły średnie przez połączenie stopnia szkoły ludowej, średniej i gimnazjum - z obowiązkiem szkolnym od 6 do 17 roku życia. Ostatnie trzy roczniki jedenastolatki były rocznikami selekcyjnymi. Oprócz tego pozostały jeszcze szkoły ludowe tam, gdzie nie było warunków utworzenia pełnej ośmiolatki. Szkoły ludowe były pięcioletnie, do dalszych klas przechodziły z niej dzieci do najbliższej pełnej ośmiolatki. Rocznik pierwszy /dzieci 6-letnie/ był rocznikiem przygotowawczym, rocznikiem przejścia z metodyki pracy w przedszkolu do metodyki normalnej pracy szkolnej. Obowiązek szkolny ukończyli uczniowie IV i III klasy szkół średnich po zdaniu egzaminu końcowego z języka wykładowego, rosyjskiego i matematyki. Wyjątkowo utworzono dla niektórych absolwentów III klasy, /którzy zostaną bez przydziału pracy/ jednoroczny kurs zastępczy ze IV klasę.- /49/

Nowi inspektorowie wychowania fizycznego.

W ramach reorganizacji wychowania fizycznego i sportu przeprowadzono również zmianę dozoru pedagogicznego w zakresie wychowania fizycznego młodzieży szkolnej przy Okręgowej Radzie Narodowej w Ostrawie. Jednym z inspektorów w.f. został mianowany G u s t a w T a c i n a, któremu miały podlegać w zakresie w.f. szkoły polskie powiatu czeskocieszyńskiego, kerwińskiego i części bogumińskiej powiatu ostrawskiego.- /50/

Drugi powiatowy inspektor szkolny.

Okręgowa Rada Narodowa w Ostrawie wyraziła zgodę, by od początku nowego roku szkolnego 1953/54 został zamianowany tow. Adolf Kubeczka, dotychczasowy kierownik referatu szkolnego przy PRN w Kerwinie, powiatowym inspektorem dla szkół polskich w powiecie kerwińskim.

Dotychczasowy inspektor dla obu powiatów tow. Józef Mrózek, pozostał powiatowym inspektorem dla szkół polskich w powiecie czeskocieszyńskim.- /51/

Odznaczenia dla nauczycieli.

W dniu 21 lipca 1953 uchwalił rząd republiki rozporządzenie o odznaczeniach i honorowych uznaniach dla nauczycieli i pracowników szkolnych. Odznaczenia były trojakiego rodzaju: 1/ medal J.A.Komeńskiego, 2/ tytuł "zasłużonego nauczyciela" /zasloužilý učitel/ i 3/ tytuł "wzorowego nauczyciela" - /vzorný učitel/.- /52/

Jubileusze szkół.

- 160 rocznicę powstania szkoły obchodzono w niedzielę, dnia 27 września 1953r. w Końskiej. Miała ona w swej historii znakomitych nauczycieli, choćby wspomnieć Sliwkę, autora pierwszego polskiego elementarza i szeregu dalszych podręczników, Zannibala, który po raz pierwszy napisał książkę o Ondraszku. Szkoła była również świadkiem rewolucji chłopskiej z 1848r. - Z niej wyszedł autor pieśni "Płyniesz Olzo" - Jan Kubisz a w nowszych czasach nasi pisarze Paweł Kubisz, Adam Wawrosz i wielu innych dobrych pracowników. Na uroczystości przemawiał pow. inspektor tow. Józef Mrózek, przedstawiciel MRN w Trzyńcu, przedstawiciel WO KPC - Koziołek, w imieniu ZG PZKO Paweł Kubisz, za redakcję "Głosu - Ludu" redaktor Henryk Jasiczek.

- 100-lecie polskiej szkoły ludowej nr. 1 w Stonawie na Gorz. nach obchodzono uroczystości dnia 23 maja 1953r. W dniu tym odbyła się uroczysta akademicka w sali Domu PZKO z bogatym i urozmaiconym programem, zaś w niedzielę dnia 24 maja 1953 przed południem odbyło się odsłonięcie tablicy pamiątkowej na frontowej ścianie szkoły. Odsłonięcia dokonał najstarszy uczeń tej szkoły jak również najstarszy obywatel Stonawy /93-letni/ Karol Swaczyna. Po południu zaś odbył się uroczysty festyn w parku przy Domu - PZKO.

- 100-lecie szkoły ludowej obchodzono również w Gnojniku. - W ramach uroczystości jubileuszowych odbył się w niedzielę, dnia 2 sierpnia 1953 festyn szkolny z oficjalnymi przemówieniami, odsłonięta została tablica pamiątkowa. Program kulturalny wykonały dzieci szkolne oraz zespoły PZKO. - /53/

W y d a w n i c t w a .

W roku 1953 wyszły dalsze pozycje wydane staraniem naszego związku i SLA. Niestety z powodu przeszkód technicznych niektóre z nich pokazały się na rynku księgarskim dopiero na początku roku 1954.

W roku 1953 wyszły:

R a p s o d o O s z e l d z i e - Pawła Kubisza z ilustracjami Franciszka Świdra i Rudolfa Zebroka. Wydawca SLA - PZKO. Nakład 1 600 + 60. Korektor Paweł Czaja. Cena 10 Kłs - /w nowej walucie/.

G w i a z d y n a d B e s k i d e m - zbiór wierszy Henryka Jasiczka. Wydawca SLA - PZKO. Nakład 1 600 egzemplarzy. Cena 6,50 Kłs /w nowej walucie/.

W r. 1954 :

K a l e n d a r z " Z w r o t u " - opracowany przez Komitet Redakcyjny w składzie: Paweł Kubisz, redaktor, Henryk Jasiczek, Józef Mrózek, Rudolf Zebroka. Cena 7,80 Kłs /w nowej walucie/. Kalendarz Zwrotu zastąpił w tym roku wydawany dotychczas "Kalendarz Głosu Ludu" aż do roku 1953.

Ogólna charakterystyka roku.

Rok 1953 był dla naszego związku naprawdę "rokiem przełomowym". Praca w nowych warunkach terenowych poprzez powiatowe zarządy PZKO, przebieg i uchwały III Zjazdu, uznanie PZKO za jedną z masowych organizacji społecznych i składową część Frontu Narodowego, nowy statut związkowy, wreszcie liczne kursy i szkolenia aktywistów terenowych wytwarzały nową, lepszą i radośniejszą atmosferę pracy związkowej.- Ponadto dawały podstawę do nowego rozmachu pracy kulturalno - oświatowej po przejściowym okresie pewnego zahamowania i zastoju w minionym roku.-

9. Głos Ludu, nr.85 z 19.7.1953, str.3;
Zwrot 1953, - o - o - o - o - o - o - str.22.
10. Głos Ludu, nr.90 z 30.7.1953, str.3; Zwrot 1953,
sierpień - wrzesień str.1, 9.
11. Głos Ludu, nr.12 z 14.2.1953, str.3; Zwrot 1953, marzec -
str.16 /każdego/
12. Głos Ludu, nr.84 z 16.7.1953, str.3 128 z 27.10.53, str.3;
Zwrot 1953, czerwiec, str.14.
13. Głos Ludu, nr.119 z 6.10.1953, str.3; 123 z 15.10.53, str.3;
125 z 20.10.53, str.3; 128 z 28.10.1953, str.3;
Zwrot 1953, listopad, str.14, 15.
14. Głos Ludu, nr.40 z 31.3.1953, str.4.
15. Głos Ludu, nr.62 z 26.5.1953, str.3.
16. Głos Ludu, nr.124 z 18.10.1953, str.4.
17. Głos Ludu, nr. 62 z 26.5.1953, str.3; 141 z 26.11.1953, str.3.
18. Głos Ludu, nr. 88 z 26.7.1953, str.3; 92 z 4.8.1953, str.3;
Zwrot 1953, sierpień - wrzesień, str.22 - 23.
19. Zwrot 1953, październik, str.16 /każdego/.
20. Głos Ludu, nr.85 z 19.7.1953, str.5.
21. Zwrot 1953, lipiec, str.20.
22. Głos Ludu, nr.94 z 7.5.1953, str.3; Zwrot 1953, maj, str.15.
23. Głos Ludu, nr.131 z 3.11.1953, str.3; Zwrot 1953, czerwiec, str.15.
24. Głos Ludu, nr.57 z 14.5.1953, str.3.
25. Głos Ludu, nr.135 z 23.11.1953 4.6.1953, str.4.
26. Głos Ludu, nr.101, z 25.8.1953, str.3.
27. Głos Ludu, nr. 37 z 24.3.1953, str.6.
28. Głos Ludu, nr.138 z 29.11.1953, str.3.
29. Głos Ludu, nr.117 z 1.10.1953, str.3.
30. Głos Ludu, nr.131 z 3.11.1953, str.3.

WYKAZ DOKUMENTACJI : ROK 1953

=====

1. Głos Ludu, nr. 24 z 24.2.1953, str. 3
2. Głos Ludu, nr 29 z 8.3.1953, str. 3
3. Głos Ludu, nr 27 z 3.3.1953, str. 3
4. Głos Ludu, nr 53 z 5.5.1953, str. 4; Zwrot 1953, maj, str. 1-2,
i str. 11-12.
5. Zwrot 1953, maj, str. 13-14,
6. Głos Ludu, nr. 83 z 14.7.1953, str. 3; Zwrot 1953, styczeń,
str. 3-4, listopad str. 13
7. Głos Ludu, nr. 38 z 26.3.1953, str. 3; 48 z 21.4.1953, str. 3,
Zwrot 1953, maj, str. 9 - 10.
8. Głos Ludu, nr. 88 z 26.7.1953, str. 4; 100 z 23.8.1953, str. 5;
Zwrot 1953, sierpień, str. 22.
9. Głos Ludu, nr. 85 z 19.7.1953, str. 5;
Zwrot 1953, styczeń, str. 4 i sierpień str. 22.
10. Głos Ludu, nr. 90 z 30.7.1953, str. 3; Zwrot 1953,
sierpień - wrzesień str. 1, 9.
11. Głos Ludu, nr. 19 z 14.2.1953, str. 3; Zwrot 1953, marzec -
str. 16 /końcowa/
12. Głos Ludu, nr. 84 z 16.7.1953, str. 3 128 z 27.10.53, str. 3;
Zwrot 1953, czerwiec, str. 14.
13. Głos Ludu, nr. 119 z 6.10.1953, str. 3; 123 z 15.10.53, str. 3;
125 z 20.10.53, str. 3; 128 z 28.10.1953, str. 3;
Zwrot 1953, listopad, str. 14, 15.
14. Głos Ludu, nr. 40 z 31.3.1953, str. 4.
15. Głos Ludu, nr. 62 z 26.5.1953, str. 3.
16. Głos Ludu, nr. 124 z 18.10.1953, str. 4.
17. Głos Ludu, nr. 62 z 26.5.1953, str. 3; 141 z 26.11.1953, str. 3.
18. Głos Ludu, nr. 88 z 26.7.1953, str. 3; 92 z 4.8.1953, str. 3;
Zwrot 1953, sierpień - wrzesień, str. 22 - 23.
19. Zwrot 1953, październik, str. 16 /ostatnia/.
20. Głos Ludu, nr. 85 z 19.7.1953, str. 5.
21. Zwrot 1953, lipiec, str. 20.
22. Głos Ludu, nr. 54 z 7.5.1953, str. 3; Zwrot 1953, maj, str. 15.
23. Głos Ludu, nr. 131 z 3.11.1953, str. 3; Zwrot 1953, czerwiec, str. 15
24. Głos Ludu, nr. 57 z 14.5.1953, str. 3,
25. Głos Ludu, nr. 166 z 25.8.1953 4.6.1953, str. 4.
26. Głos Ludu, nr. 101, z 25.8.1953, str. 3.
27. Głos Ludu, nr. 37 z 24.3.1953, str. 6.
28. Głos Ludu, nr. 138 z 29.11.1953, str. 3.
29. Głos Ludu, nr. 117 z 1.10.1953, str. 3.
30. Głos Ludu, nr. 131 z 3.11.1953, str. 3.

31. Głos Ludu, nr.153-154 z 24.12.1953, str.10.
32. Głos Ludu, nr. 45 z 14.4.1953, str.4; 51 z 28.4.1953, str.3;
-Zwrot 1953, maj, str.15.
33. Głos Ludu, nr. 74 z 23.6.1953, str. 3; 79 z 5.7.1953, str.3.
34. Głos Ludu, nr.144 z 3.12.1953, str. 4;
-Zwrot 1953, grudzień, str.18..
35. Głos Ludu, nr.115 z 27.9.1953, str.5.
36. Głos Ludu. nr. 68 z 9.6.1953, str.3; 69 z 11.6.1953, str.3.
37. Głos Ludu, nr. 17 z 8.2.1953, str.3; 126 z 22.10.1953, str.4
38. Głos Ludu, nr.143 z 1.12.1953, str.3.
39. Głos Ludu, nr. 38 z 26.3.1953, str.3;
-Zwrot 1953, kwiecień, str.11 - 12.
40. Głos Ludu, nr. 43 z 9.4.1953, str.3.
41. Głos Ludu, nr. 66 z 4.6.1953, str.4.
42. -Zwrot 1953, listopad, str.15.
- 43.. Głos Ludu, nr. 83 z 14.7.1953, str.3;
-Zwrot 1953, lipiec, str.15,
44. Głos Ludu, nr. 87 z 23.7.1953, str.4.
45. Głos Ludu, nr.104 z 1.9.1953, str.4.
46. Głos Ludu, nr.112 z 20.9.1953, str.2.
47. Głos Ludu, nr. 93 z 6.8.1953, str.3.
48. Głos Ludu, nr.131 z 3.11.1953, str.3.
49. Głos Ludu, nr. 37 z 14.5.1953, str.2.
50. Głos Ludu, nr. 24 z 24.2.1953, str.6.
51. Głos Ludu, nr. 88 z 28.7.1953, str.3.
52. Głos Ludu, nr.104 z 1.9.1953, str.4.
53. Głos Ludu, nr. 58 z 17.5.1953, str.4; 115 z 21.9.53, str.6;
-116 z 29.9.53, str.3; 88 z 26.7.1953, str.3;
-Zwrot 1953, czerwiec, str.15.
54. Głos Ludu, nr. 30 z 10.3.1953, str.1, 2,

- Rocznik "Głosu Ludu" 1953 znajduje się w archiwum
redakcji tego pisma.-

- o - o - o - o -